

איך קונים תורה ?

דף לימוד לשבועות מבית זושא

קראו את המשנה במסכת אבות, פרק ו' משנה ו'. אתם יכולים להיעזר גם בפירוש ר' עובדיה מברטנורה במקור 2. ובחרו- מהי הדרך שאתם יותר מתחברים אליה, מה הדרך שבה כבר קניתם תורה, ומצד שני- מהי הדרך שממש לא מדברת אליכם / עוד לא השגתם אותה.

1. גדולה תורה יותר מן הפהונה ומן המלכות, שהמלכות נקנית בשלשים מעלות, והפנהנה בעשרים וארבע, והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, ואלו הן, בתלמוד, בשמיעת האזן, בעריכת שפתיים, בבינת הלב, באימה, ביראה, בענוה, בשמחה, בטרהרה, בשמוש חכמים, בדקדוק חברים, בפלפול התלמידים, בישוב, במקרא, במשנה, במעוט סחורה, במעוט דרך ארץ; במעוט תענוג, במעוט. שנה, במעוט שיחה, במעוט שחוק, בארץ אפים, בלב טוב, באמונת חכמים, בקבלת היסורין, המכיר את מקומו, והשמם בחלקו, והעושה סיג לדבריו, ואינו מחזיק טובה לעצמו, אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, אוהב את הצדקות, אוהב את המישרים, אוהב את התוכחות, ומתרחק מן הכבוד, ולא מגיס לבו בתלמודו, ואינו שמם בהוראה, נושא בעל עם חברו, ומכריעו לכף זכות, ומעמידו על האמת, ומעמידו על השלום, ומתישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב שומע ומוסיף, הלומד על מנת ללמד והלומד על מנת לעשות, המחקים את רבו, והמכונן את שמועתו, והאומר דבר בשם אומרו, הא למדת כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאלה לעולם, שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי:

2. פירוש ר' עובדיה מברטנורה :

באימה ביראה - שאין לבו גבוה עליו, שנאמר יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, ולכן בעלי קריין היו אסורין, שמתוך קלות ראשו של אדם והרהור לבו הוא בא לידי קרי: **בשמחה** - לפי שאין השכינה שורה מתוך צער, אלא מתוך שמחה: **בישוב** - גרסין. פירוש, בישוב הדעת: **במעוט סחורה** - דאמר מר [עירובין נ"ה, ושם איתא ר' יוחנן] לא תמצא תורה לא בסחרנים ולא בתגרנים: **במעוט דרך ארץ** - שלא יהא מצוי עם בני אדם בשוק: **בקבלת היסורים** - מקבל היסורין באהבה: **ומכריעו לכף זכות** - שדן את חברו לזכות: **ומעמידו על האמת** - רודף אמת ושלום על הכל: **שומע** - כל מה שרבו אומר לו: **ומוסיף** - אבל לא לסתור את דברי רבו: **והמכין את שמועתו** - כשהוא מורה הוראה, מכין באותו ענין שאמר לו רבו, אבל אינו מוסיף דבר לומר שכך אמר לו רבו, אלא אם כן אמר לו רבו, נ"א בישוב. בישיבה, דמרבה ישיבה מרבה חכמה. דבר אחר, תרבות נודיטור"א בלע"ז: **בקבלת היסורין** - כדאמרינן בברכות, אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, אימתי, בזמן שתורתך תלמדנו, שהקב"ה מביא יסורין של אהבה לעוסק בה, להרבות שכרו לעולם הבא: **בעריכת שפתיים** - שאינו מגמגם בדברי תורה, אלא חותכן בלשון ומוציאן בפה, דאין דברי תורה מתקיימין אלא בהוצאת הפה, דכתיב כי חיים הם למוציאיהם, אל תקרי למוציאיהם, אלא למוציאיהם בפה: **באימה** - כדאמרינן [וגילוי ברעדה, במקום שיש גילה שם תהא רעדה]: **בשמוש חכמים** - שדוחק ונכנס בכל מקום

לשמע דבריהן ולשמשן: **בדקדוק חברים** -לומד בחבורה: **ופלפול התלמידים** -שיפלפלו לפניו ויחכמוהו, כדאמרינן, ומתלמידי יותר מכולם: **המכיר את מקומו** -שעוסק בתורה כל שעה, דמתוך כך מתקיימת תורתו בידו, מקומו קרי לטעמים ולראיות שהוא מבין בהלכה, כדאמרינן בסנהדרין כשמלינין את הדין למחר, המחייב אומר מחייב אני במקומי, אותה ראייה ואותו טעם עצמו שאמרתי אמש, שלא מצאתי ראייה אחרת לזכות, וכן המזכה: **השמח בחלקו** -שאם דואג בענייניו, אינו מכין בה: **סיג לדבריו** -שנימוקו עמו, ומביא אמתלאות להעמיד דברי רבו לבני אדם: **ואינו מחזיק טובה לעצמו** -שאינו נושא חן בלבו על עצמו על שהרבה תורה, שהרי לכך נוצר: **ואינו מגיס לבו בלמודו** -היינו שאינו מתגאה בפני הבריות: **תוכחות** -דכתיב, הוכח לחכם ויאהבך: **ומעמידו על האמת** -על בוריה של הלכה: **על השלום** -שאינו מיישב בדיון, אלא עושה פשרה ברצון:

החסידים החשיבו את מידת השמחה הנזכרת לעיל כיסוד חשוב בעבודת ה', אולם לא ביטלו את גם את העצב כחלק מהלמידה של האדם. קראו את שני הסיפורים וחשבו – האם הם מתנגשים?

3. "בצעירותו, שהה רבי יצחק מנשכיז בביתו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שהיה סבה של אשתו. וכך תיאר ר' יצחק את הרבי מברדיטשוב:

כל ימיו היה הרבי שרוי בשמחה, ובכוח השמחה היה עמל בתפילה ובכל מעשיו. פעם אחת ראיתי את ר' לוי יצחק יושב בסעודה של ערב יום הכיפורים, ערב היום הקדוש. באותה הסעודה שר ר' לוי יצחק, ויצאו מפיו תנועות ניגון יפות ביותר. אז נעצבה נפשו מעט וזלגו מעיניו שתי דמעות, שתיים ולא יותר. אחר כך הובא לפניו מעי ממולא של דג. מיד אמר: "מלא כל משאלותינו לטובה." אחר כך הביאו לפניו מרק עוף הנקרא ביידיש "יויִקֶל" או "יוִיִקֶל". מיד קרא בקול "יִחַל יִשְׂרָאֵל אֶל ה'!" (תהלים קל, ז), ומיד חזר לשמוח מאוד מאוד.

4. "הִרְפָּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעֵצְבוֹתָם" (תהלים קמז, ג). רבי שמחה בונים מפשיסְקָה אמר על כך כי "לב שבור הוא טוב מאוד": את הלב השבור מרפאים בסילוק העצבות, ולא באיחוי השבר. וזו מעלתם של הצדיקים: גם כשלבם נשבר הם מצליחים להיות שמחים. מעלה שאליה כל אדם צריך לקוות – שאלוהים ייתן לו לב טהור ושבור שאיננו עצוב. על כך אמר רבי אייזיק מלִנְטְשֵׁנָה, כי ראוי שהלב יהיה שבור, אך ראוי גם שבו בזמן יהיה הלב שלם. והלב השבור והשלם יהיו באדם יחדיו, בשלמות אחת."

קראו את שני הסיפורים הבאים וחישבו לאיזה מהמידות שבהן נקנית התורה הם מתאימים:

5. פעם אחת בא לפני רבי מנחם מנדל מקוצק תלמיד חכם נודע, שביקש להיות חסיד שלו. שאל אותו הרבי: "מה למדת?"

ענה לו האיש: "כבר למדתי וסיימתי את כל הש"ס – התלמוד הבבלי". השיב לו הרבי: "לא הבנת את כוונתי. אני שאלתי מה התלמוד לימד אותך."

6. פעם אחת שאל רבי חסידי אחד את רבי יצחק מאיר מגור: "לשם מה אתה ממשיך לנסוע אל רבך הרבי מקוצק, הלוא אתה עצמך ראוי להיות רבי!" השיב ר' יצחק מאיר: "בספר משלי נאמר 'אַמֶּת קִנְה וְאַל תִּמְכֹּר' (משלי כג, כג). לכאורה סוף הפסוק מיותר, וכי לא ידע שלמה המלך כי אם אדם רוצה לקנות משהו הרי ברצונו להחזיק בו ולא למכור?"
אלא שכך יש לקרוא את הפסוק: 'אַמֶּת קִנְה' – כל עוד יש לך ממי 'לקנות', ללמוד ולקבל- 'תקנה' את האמת, ורק כשאינ לך ממי יותר 'לקנות', זהו מצב של 'אַל' – כשאינ מורה, רק אז 'תמכר' ותיתן משלך לאחרים. ולכן, כל עוד אני קונה אמת, אין לי דבר שאני יכול למכור לאחרים".

7. לאן תיקח הדרך...
"תוכל לומר לי, בבקשה, באיזו דרך עלי ללכת מכאן?", שאלה עליסה. "הדבר תלוי מאד במקום שאליו את רוצה להגיע, ענה החתול. "לא אכפת לי כל-כך לאן" – אמרה עליסה. "אם כך, אין הבדל באיזו דרך תלכי, ענה החתול. "כל עוד אגיע לאן-שהוא, הוסיפה עליסה לצורך ההסבר. "הו, אין ספק שתגיעי, אמר החתול, "אם רק תלכי די זמן".

מתוך: לואיס קרול, עליסה בארץ הפלאות (תרגום: אוריאל אופק), הוצאת מחברות לספרות 1987, עמ' 63